

Однією із останніх подій стало ухвалення «Концепції розвитку цифрової економіки в Україні до 2020 року», що відбулося 17 січня 2018 року. Цього ж дня було прийнято положення про погодження проектів нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України в електронному вигляді. Уряд перейшов на документообіг між центральними органами виконавчої влади в електронній формі і з тих пір усе загальне листування відбувається таким чином. До системи міжвідомчого електронного документообігу увійшло вже 176 державних установ, серед яких усі центральні органи виконавчої влади та обласні державні адміністрації.

Список використаних джерел:

1. Державне агентство з питань електронного урядування України. Режим доступу: <http://dir.e.gov.ua>.
2. Сайт Верховної Ради України. Законодавство. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

Рикова Н.В.

аспірант,

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

ГАРМОНІЗАЦІЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН: УКРАЇНА ТА ЄВРОСОЮЗ

Корпоративне законодавство України знаходиться сьогодні на одному з найскладніших етапів свого розвитку та є одним з найменш економічно привабливих в Європі.

Сучасне корпоративне законодавство України являє собою українську суперечливу групу правових норм, які безсистемно розташовані в кількох основних джерелах. До них, зокрема, належать основний акт цивільного законодавства – Цивільний кодекс України, далі Господарський кодекс України, Закон України «Про господарські товариства», а також Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та прийнятий в рамках програми з адаптації корпоративного права України до права компаній ЄС Закон України «Про акціонерні товариства».

Із набуттям чинності Цивільним і Господарським кодексами України розпочався новий етап розвитку сучасних корпоративних відносин. Адже вони додали ряд новацій до сучасного законодавства і галузі корпоративного права. Зокрема, до ЦК України включено спеціальний розділ, присвячений господарським товариствам, який багато в чому суперечить. Нові кодекси містять певні невідповідності (суперечності) у регулюванні одних і тих самих питань корпоративного права. Так, розбіжності між кодексами простежуються в підходах до поділу акціонерних товариств на окремі види, щодо переважного

права акціонерів на придбання акцій, порядку прийняття рішень органами управління акціонерним товариством, у порядку передачі прав за цінними паперами та деяких інших питаннях. Нині розходження у питаннях корпоративних відносин стають причиною певних труднощів і непорозумінь в їх застосуванні на практиці. Вагомий внесок у розвитку корпоративного права відбувається завдяки процесам формування судової практики вирішення корпоративних конфліктів Верховним Судом України та Вищим господарським судом України. Визначальний вплив на регулювання корпоративних відносин в акціонерних товариствах здійснив довгоочікуваний Закон «Про акціонерні товариства». З прийняттям Закону «Про акціонерні товариства» тільки започатковано оновлення корпоративного законодавства України. З огляду на європейські стандарти корпоративного права постає необхідність прийняття окремих законів про інші види господарських товариств: товариств з обмеженою і додатковою відповідальністю, повних і командитних товариств, виробничих корпоративів та інших видів корпоративних утворень. Слід удосконалювати законодавство і судову практику вирішення корпоративних спорів, зважати на позитивний досвід інших країн.

Однією з основних проблем українського корпоративного права є відсутність єдиного уніфікованого акта законодавства, який би об'єднав положення всіх вищевказаних законодавчих актів.

За таких обставин, основним завданням гармонізації законодавства сфері корпоративних відносин в Україні є забезпечення еквівалентного рівня захисту інтересів усіх зацікавлених сторін: підприємців, інвесторів та третіх сторін з метою створення привабливих умов для здійснення підприємницької діяльності та підтримання ефективного функціонування української економіки.

Багато інститутів вітчизняного корпоративного права сьогодні потребують загального переосмислення для визначення доцільності їх існування. Із корпоративного права України мають бути виведені норми та правові конструкції, які виказали свою неефективність (тобто не досягають поставленої мети регулювання, не мають позитивного ефекту) або недієвість (є штучними та нездатними до регулювання тих відносин, що мають місце в реальному житті). Правові моделі поведінки, що запроваджені сучасним корпоративним правом України, іноді є дуже далекими від тих відносин, що дійсно складаються на практиці. Потрібно відмовитися від деяких класичних понять та інститутів й створити право, яке б відтворювало сучасні моделі корпоративних відносин і дійсно відповідало б очікуванням практики.

Новий етап у розвитку договірних відносин України з ЄС закладає Угода про асоціацію, що передбачає політичну асоціацію та економічну інтеграцію і відкриває шлях до подальших прогресивних законодавчих перетворень.

Постає необхідність в створенні рівних вимог правового регулювання діяльності компаній в Україні та Євросоюзі, оскільки українські компанії поступово виходять на внутрішній ринок ЄС і автоматично підпадають під дію корпоративного законодавства Європейського Союзу. Гармонізація корпоративного права України з правом компаній ЄС закладає в нашій країні всі необхідні засади для появи правового середовища, що наразі існує в країнах-

членах Європейського Союзу. Тим самим, процес гармонізації дає змогу залучати підприємства з держав-членів Союзу на внутрішній ринок України, що, відповідно, сприяє розвитку української економіки та залученню іноземних інвестицій.

Метою гармонізації є створення уніфікованого правового середовища для всіх учасників відносин. Для досягнення цієї мети потрібно всі відмінності національних законодавств, що регулюють дані відносини, звести до мінімуму та поступово ліквідувати. Виходячи з цього, можна стверджувати, що вдала гармонізація пришвидшує інтеграцію України до Європейського Союзу.

Загалом, ефективній діяльності українських корпорацій на ринку ЄС перешкоджає складний комплекс негативних факторів торгово-політичного й структурно-економічного плану, причиною якого є проблеми міжнародної конкурентоздатності українських компаній та стратегії їхнього корпоративного розвитку. Більш успішному розвитку економічних зв'язків України з ЄС заважає ряд проблем – це і структурні обмеження – відсутність необхідних структурних перетворень в економіці України в умовах ринкової трансформації, невисокий рівень конкурентоспроможності вітчизняних корпорацій й економіки країни в цілому, недостатня гармонізація національних стандартів України з міжнародними та європейськими, відсутність необхідного зв'язку комерційної діяльності з експортом капіталу в країни ЄС і залученням капіталу провідних ТНК, які базуються в ЄС, «тенізація» значних обсягів зовнішньої торгівлі.

Реформи, пов'язані з європейським інтеграційним вектором України, здійснюються дуже повільно та не дають бажаних результатів. Процес досягнення інтеграційної мети України ускладнюється тим, що європейські об'єднання також випробовують значні трансформаційні перетворення. Згідно вище зазначеного необхідним є виділення головних завдань держави та корпорацій щодо інтеграції України в ЄС, а саме:

З боку держави:

свідомі рішення і контроль з боку держави у сфері інтеграції України в ЄС, розробка довгострокової зовнішньоекономічної політики, поліпшення інвестиційного клімату в країні, удосконалення законодавчої бази, підвищення ефективності дії судової системи, механізму реалізації рішень суду, створення єдиної реєстраційної системи, зменшення податкового навантаження, створення передумов залучення високих технологій з іноземних країн, створення нових джерел спільного інвестування, створення єдиної спеціалізованої державної структури для концентрації та поширення інформації про можливість інвестування в Україні;

відновлення дії стимулів у межах СЕЗ, спрямованих на формування високотехнологічного, у т. ч. експортного, потенціалу України; наближення політики України у сфері зайнятості та соціальної політики до стандартів і практики ЄС;

адаптація українського законодавства до норм і стандартів ЄС та ефективне впровадження їх у практику;

забезпечення становлення багаторівневої системи співпраці між українськими регіонами та регіонами сусідніх держав шляхом формування в межах великих євро регіонів окремих локальних транскордонних об'єднань;

розробка нової Комплексної програми розвитку транскордонного співробітництва з урахуванням нової геополітичної ситуації, інструментарій і механізми співпраці з ЄС (попередня Програма в основному виконана). Пріоритетами Програми мають стати: інституційний розвиток, розвиток інфраструктури пунктів перетину кордону, розбудова транспортної інфраструктури; забезпечення цілеспрямованих передумов для скорочення розриву в рівні й якості життєвих стандартів з країнами ЄС.

З боку корпорацій:

введення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і аудиту, звітності, прискорення процедур реєстрації суб'єктів корпоративних відносин, законодавчо необхідно закріпити 5 основних прав інвестора: право голосу, право на участь у прибутках, право на перевірку документів емітента, право переважного придбання нових емісій акцій, право на отримання частини майна при ліквідації, розширення науково-технічного обміну, інтеграція в систему міжнародного поділу праці, інтеграція у світовий науково-технічний інноваційний процес, формування галузевого (міжгалузевого) експортно-орієнтованого комплексу, взаємовигідні зовнішньоекономічні відносини зі світовими організаціями Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Міжнародним Валютним Фондом (МВФ), СОТ, розвиток спільних підприємств за кордоном, підвищення конкурентоспроможності, підвищення технічного рівня виробництва, поліпшення інформаційного обслуговування іноземних інвесторів, просування українських проектів і програм за кордон шляхом проведення інвестиційних семінарів, видання спеціалізованих інформаційних бюлетенів; вирішення проблем нелегального працевлаштування, подолання нелегальної трудової міграції шляхом збільшення відповідних квот, створення робочих місць в Україні, створення умов для інтеграції України у світовий інформаційний простір відповідно до сучасних тенденцій інформаційної геополітики.

На сучасному етапі розвитку в Україні не спостерігається достатній рівень розвитку корпоративного сектору і, як наслідок, інвестиційної діяльності, який би відповідав одному з Копенгагенських критеріїв для вступу країни в члени ЄС.

Фінансова сфера держави продовжує перебувати в кризовому стані. Його подолання можливе тільки за умови цілого комплексу ринкових реформ, покликаних забезпечити входження України до складу розвинених держав світу. Держава є носієм великого кола регулятивних функцій, що охоплюють економічну, політичну, соціальну, культурну, екологічну та інші сторони життєдіяльності суспільства. Покладені на неї функції регулювання вона реалізує на: місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівні. Перші три рівні, з огляду на суть самої держави та специфіку органів влади, є, насамперед, прерогативою державного регулювання.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що методологія регулювання корпоративних відносин з боку держави має: базуватися на демократичних

принципах економічної свободи для всіх учасників ринкових відносин; враховувати специфіку і багатоаспектність відносин у сфері корпоративної власності та рейтинг привабливості українських акціонерних товариств для зовнішніх інвесторів; вишукувати та впроваджувати шляхи гармонізації нормативно – правового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання; носити рекомендаційний та консультативний характер; забезпечувати прозорість процесів формування корпоративного сектору, а гармонізація корпоративного права із законодавством Євросоюзу – процес не одного року, а можливо і десятиліття.

Список використаних джерел:

1. Інформаційні технології в корпоративному управлінні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kstil.com.ua/archive/?aid=49&jid=27&print=1>.
2. Зелена книга Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rsppenergy.ru/main/static.asp?art_id=1552.
3. Шейн Є. Организационная культура и лидерство / Є. Шейн; пер. с англ. под. ред. Т.Ю. Ковалевой. – 3-е изд. – СПб: Питер, 2007. – 336 с.: Суми «Классика МВА».
4. Поважный А.С. Трансформационные процессы корпоративного управления: монография / А.С. Поважный. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2001.
5. Дослідження корпоративної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hackzona.com.ua/hz.php?name=News&file=print&sid=161>.
6. Глусь Н.С. Корпорації та корпоративне право: поняття, основні ознаки та особливості захисту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000.
7. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины: учеб. пособие. Харьков: Эспада, 2001. – 480 с.